

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

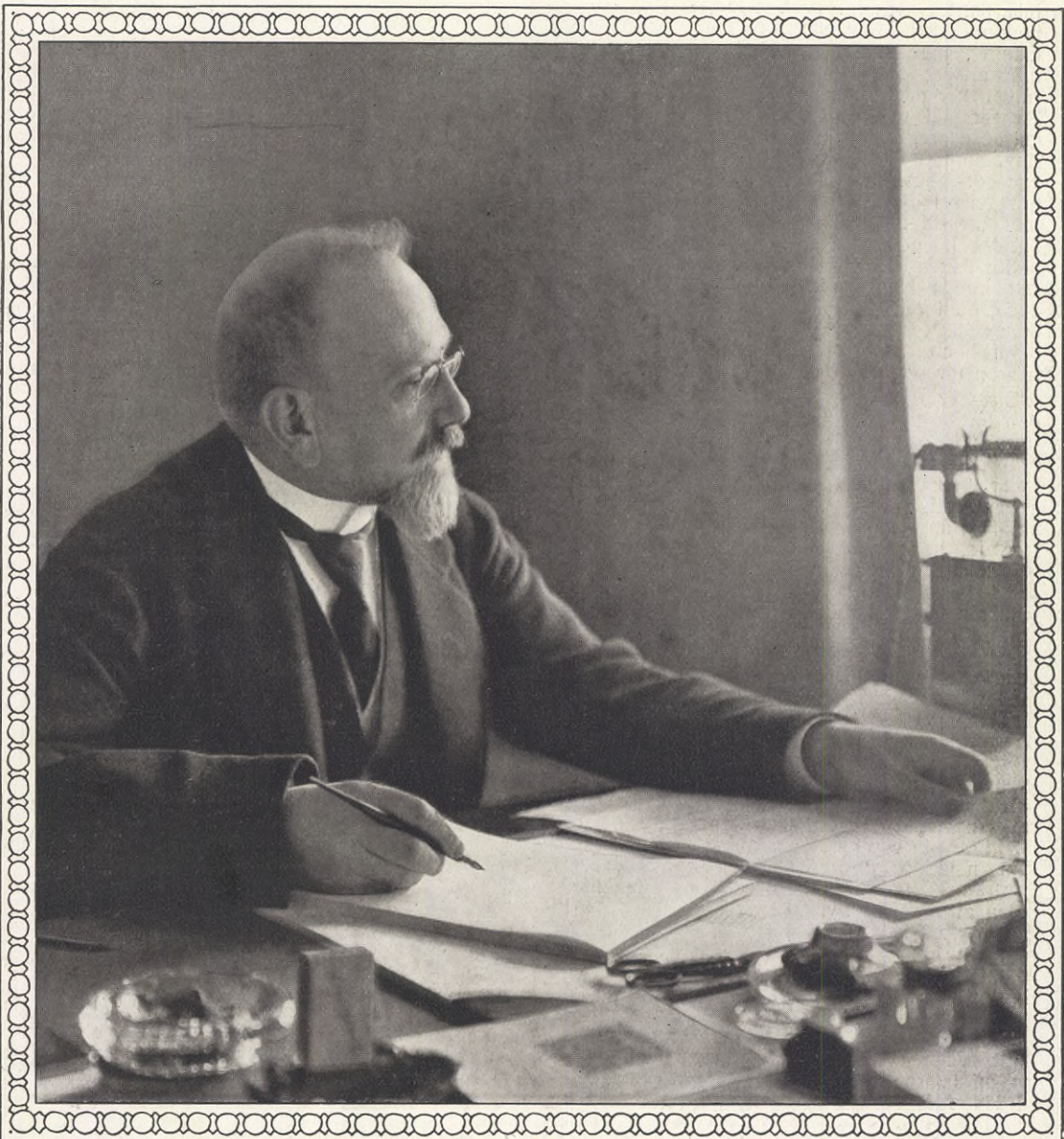

VARPEN VID FALUN. — HOFFOTOGRAF A. JONASON, GÖTEBORG.

17:DE ÅRG.

DEN 3 OKTOBER 1915

N:o 1

Efter ett för H. S. D. af Hoffotograf Jager, Södm, nytaget porträtt.

Klubb: Bengt Sjöberg.

Hj. S. Jager

HJALMAR HAMMARSKJÖLD

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

När H. S. D. med detta nummer åter ingår i en ny årgång, har raden i dess helsides-porträttgalleri ansetts böra inledas med bilden af den man, som nu under fjorton månaders mera faruppylld tid än någonsin burit det närmaste ansvaret för det svenska statskeppets färd genom brännin-garne.

Då *Hjalmar Hammarskjöld* den 18 februari i fjol i den dubbla egenskapen af statsminister och chef för landtförsvarsdepartementet första gången efter sin utnämning gjorde sitt inträde i Andra kammaren, var det under långt ifrån förhoppningsfulla förhållanden. Det socialdemokratiska partiets chef mottog honom med förklaringen, att det som här genast bort sägas vore det, att denna regering trots sitt löfte att upplösa riksdagen och vädja till valmännen "i allt fall här ifrån riksdagen måste mötas med det djupaste misstroende". Det libera-rala partiets ledare, prof. Edén, uttalade sin förhoppning att försvarsrågan skulle komma till en lösning, men "måste med djupt beklagande säga ifrån att jag icke kan se, att den nytillkomna rege-ringen har någon utsikt att bidra till lösningen". På särskild uppfordran förklarade visserligen hö-gerns ledare, amiral Lindman, "att eiter den förklar-ning, som afgifvits från statsrådsbanken af hans excellens herr statsministern, ingen kan hysa nå-got tvivel om, huru högerpartiets ställning kom-mer att bli till den nya ministären". Men äfven på det hållet fruktade man tydligen att göra sig alltför solidarisk med densamma, och med en viss rätt kunde hr Branting ironiskt yttra, att "den enda, men så mycket mera oförbehållsamma röst, som höjts för regeringen kom från partiet Zetter-strand och alla dem, i hvilkas namn den ärade talaren för ordet", d. v. s. hr Nydal.

Sex månader senare var allt förändradt. Hvad den bittra valstriden, mängden af agitationstal och förtalsfloden icke förmått, det utträttade den världs-brand, hvartill den nittonårige gymnasistens kula i Sarajevo varit den tändande gnistan. Det vardt svensk enighet. Den 8 augusti fick exc. Hammar-skjöld ifrån det särskilda försvarsutskottets ord-förande, hr Karl Staaff, mottaga det hugnesamma meddelandet, att majoritet för regeringens förslag beträffande infanteriets öfningstid genom medver-kan från Liberala samlingspartiets ledamöter inom såväl särskilda utskottet som kammaren med sä-kerhet vore att påräkna, och det bref, hvori med-landet gjordes, afslöts af den liberale partichefen med "att betyga mina egna och mina partikamra-ters uppriktiga sympatier för regeringens hållning och hittills vidtagna åtgärder under den nu upp-komna äfven för Sverige djupt allvarliga världs-krisen". Ungefär vid samma tidpunkt fingo han och hans regering upplefva den angenäma öfver-raskningen att ifrån det socialdemokratiska partiets chef i ett stort folkmötes namn få mottaga en tack-sam anslutning till den neutralitetspolitik regerin-gen gjort till sin. Och då den ansvarskännande delen af högern, d. v. s. i hvarje fall hela dess riks-dagsgrupp, likaledes stod samlad omkring ministä-ren, hade det märkliga inträffat, att den regering, som i februari mottagits med allmänt misstroende till den förmåga att kunna något utträtta, nu i stäl-let såg sig omgifven af ett lika allmänt förtroende.

Sedan den tiden har ytterligare öfver ett år för-flutit. Men någon förändring i den uppfattningen, att ministären Hammarskjöld för närvarande och så länge kriget varar är den enda tänkbara utan

koalitionskaraktär, som är situationen vuxen, har icke inträdd och är ej heller att förvänta. Och den förklaring exc. Hammarskjöld den 17 sistl. juli till en deputation afgaf rörande vår utrikespolitik var för visso ett uttryck för hela det ansvarskännande svenska folkets uppfattning. Man erinrar sig orden:

"I öfverensstämmelse med de afgifna neutrali-tetsförklaringarne och med konungens vid skilda tillfällen gjorda oförtydbara uttalande är det vår varma önskan att bevara freden och vår plikt att af alla krafter verka här för. Men vi räkna också med eventualiteter, då för Sveriges skull fredens bevarande trots alla bemödanden icke längre är möjligt. Hvilka dessa eventualiteter under nuva-rande världskris äro, skulle ur flera synpunkter vara olämpligt att nu söka angifva. Visst är, att förutom det yttersta fallet, en fiendtlig invasion i vårt land, det finnes äfven andra, hvilka måste ta-gas i betraktande såsom därmed i förevarande ai-seende jämförliga".

Och det samma gäller om slutorden:

"Nu är icke tiden att kämpa för ytterligt gående lärosatser eller älsklingsidéer, nu är icke tiden för bitterhet och inbördes anklagelser. Nu gäller det att hålla samman för att bevara vårt arf i alla ai-seenden oförminskadt och oförkränt åt våra ef-terkommande."

Häri instämmer förvisso hvarje god svensk.

* * *

En underlig och underbar lefnadsbana, exc. Ham-marskjölds. Med en läggning så teoretisk och akademisk, att man skulle tro honom predestine-rad att sluta sina dagar på den professorsstol han redan vid unga år kallades att intaga, har han präf-vats och befunnits god i mer mångskiftande prak-tiska värf än de flesta. Tre gånger har han varit ledamot af konungens råd, alla tre gångerna som chef för olika departement: justitiedepartementet 1901—02, ecklesiastikdepartementet 1905, landtför-svarsdepartementet 1914. Sina största lagrar har han icke skördat vare sig som professor eller de-partementschef, utan som diplomat — vid Karl-stadsförhandlingarna 1905 och vid andra fredskon-ferensen i Haag 1907. Lägg härtill, att han varit president i Göta hofrätt, svenskt sändebud i Köpen-hamn och landshöfding i Upsala och att på hvilken post han ställts han fyllt den väl, och man måste medgifva, att det icke är en lefnadsbana af det vanliga slaget. Dömd omöjlig som praktisk poli-tiker vid sin debut med försöket att lösa rösträtts-frågan 1902, blir han icke blott två gånger ånyo minister, utan den sista äfven regeringsbildare under den kinkigaste inrikespolitiska situation, som vårt land hittills haft att uppvisa, och hvad mera är han lyckas i uppgiften, som ingen tilltrott vare sig honom eller någon annan förmågan att lösa. Man kan ju förklara det med tidsomständigheterna, slumpen, det oberäknliga. Man kan säga, att han är Odets man eller Försynens efter tycke och smak och religiös öfvertygelse. Men säkert är, att han är en *ovanlig* man. Och ingen bör för-våna sig om i dessa underliga tider frågende blic-klar riktas just på honom, om det äfven måhända skall bli honom beskärdt att som fredsmäklare gifva Sverige ett namn med på det stora världsuppgö-relsedokument, som en gång skall återställa freden..

Åter fotografen
PRINS CARL INSPEKTERAR INVAL'D-TRANSPORTERNA I TRELLEBORG. Vid prinsens sida general Uggle, närmast bakom häradshöfding Malmros, stadsfullmäktiges ordförande. — Amatörfoto. E Hagström, Trelleborg.

Härtigen af Västergötland har i dagarne besökt Trelleborg i och för inspektion af de alltiämt pågående transporterna af utväxlade tyska samt tyska och österrikiska krigsinvalider. Prinsen, som anlände till Trelleborg på e. m. den 19 sept. gick omedelbart ombord på "Birier Jari", som just anländt med sin sedvanliga kontingent ryska invalider, samt var äfven närvarande vid deras öfverförande till tåget, med hvilket de skulle fortsätta sin resa till hemlandet. Besöket utsträcktes till påföljande dag, då den tyska invalidtransporten med tåg norrifrån anlände till staden. Inspektionen utföll på ett synnerligen lyckligt sätt, och prinsen gaf äfven uttryck för sin lifliga tillfredsställelse med

Kl. Bengt Sjöström
BRINKEBERGSKULLEMONUMENTET AFTÄCKES DEN 15 SEPT. AF LANDSHÖFDING HUSBERG.

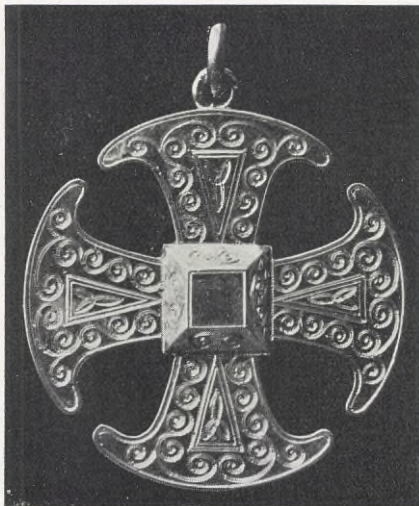

Vidst. bild: MINNESSTENEN VID BRINKEBERGSKULLE.
Foto. Eiserman, Venersborg.

de för invalidtransporterna träffade utmärkta anordningarne.

Den vid Brinkebergskulle mellan Venersborg och Trollhättan resta minnesvärdnaden öfver därstädes under åren 1808 o. 1809 jordade landtvärnsmän blef den 15 sept. högtidligen aftäckt. I sitt aftäckningstal erinrade landshöfding K. S. Husberg om huru år 1808 på platsen uppförts ett sjukhus för det vid rikets västra gräns förlagda landtvärnet, hvilket svårt hemsöktes af en utbruten häftig tyfusedemi, känd under namnet "landtvärnssjukan". Under tiden april 1808—okt. 1809 föllo 654 man af landtvärnstrupperna offer för sjukdomen och jordades på graffältet vid Brinkebergskulle. Minnesstenen har rests af Västergötlands fornminnesförening, Kungl. Vattenfallsstyrelsen och ortens befolkning.

ENGELSK GÅFVA TILL ÄRKEBISKOPEN.

Vidstående bilder, värvilligt ställda till vart föfogande, återgifva ett guld-kors, hvilket, för förbindelse med svenska kyrkan, som gåfva öfverlämnats till ärkebiskopen i Upsala från ärkebiskopen af Canterbury och den engelska kyrkans fullmäktige.

Korset är en kopia af ett förmordandiskt s. k. Carturbury-kors.

Inskriften lyder: "N. archiepiscopo Upsalensi R. Cantuarensis ecclesiaeque anglicae oratores. Anno Domini MCMXIV."

GULDKORS. GÅFVA TILL ÄRKEBISKOPEN I UPSALA FRÅN ÄRKEBISKOPEN I CANTERBURY. Foto. Angel, Upsala.

Barnens dag i Stockholm kunde i firas sitt tioårsjubileum. Och det var också under större anslutning än tillförene från allmänhetens sida, som den populära välgörenhetsfesten gick af stapeln. Den hölls lördag och söndag den 18 och 19 sept. efter ett program som i stora drag liknade de närmast föregående festerna. Bössinsamling, gatukarneval, tombola och Stadionfester utgjorde alltså huvudpunkterna i programmet, som trots ett föga gynnsamt väder under den första dagen genomfördes under den bästa stämning och med det bästa resultat. Man väntar att behållningen på festdagarne skall bli en rekordsiffra. Dagarnes glanspunkter voro Stadionfesterna, i hvilka närmare 4000 barn deltog

1. DE 800 SOMMARBARNEN FRÅN BARNENS Ö. 2. GOSSORKESTERN. 3. 3400 NATIONALKLÄDDA BARN VID SKORDEFÄSTEN. H. 8 D:s Stockholmsfotograf.

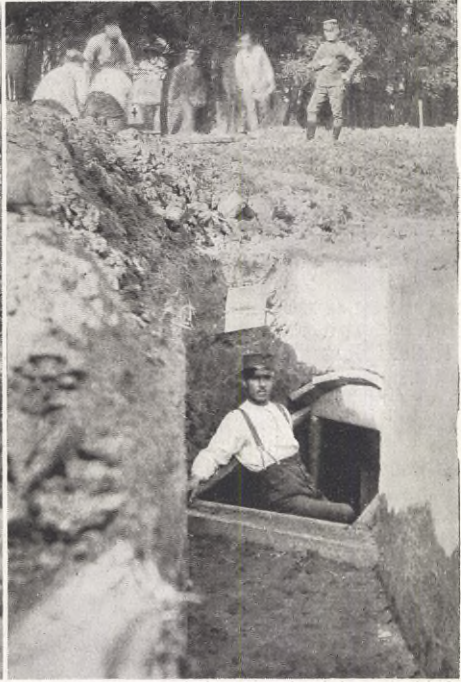
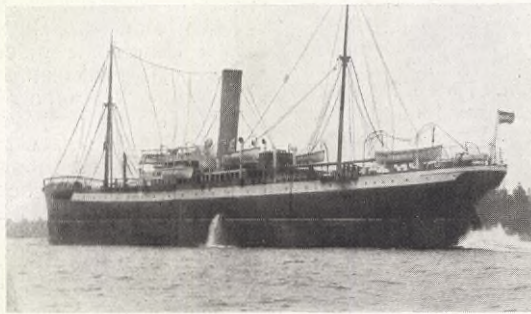

Foto. Lindholm, Gbg.

DE MÄRKLIGA SKYTTEGRAFSANLÄGGNINGARNE I GÖTEBORG.

Föreningen för Göteborgs försvar har på den s. k. Leigrenska ängen i Göteborg låtit utföra en skyttegrafsanläggning i stor stil samt fullt fältmässig efter mönster af de befästningar, i hvilka de på västfronten kämpande millionarméerna sedan månader tillbaka dvälas och därifrån de bjuda hvarandra ett till synes oöfvervinnligt motstånd. Utom

den egentliga skyttegraven med ett där framför anbragt starkt taggtrådshinder omfattar anläggningen äfven i marken utgrädda expeditionslökar samt bostadsrum för befäl och manskap. Den krigiska bilden fullständigas af ett batteri af Göta artilleri, hvilket bröstat af i närheten äfvensom af ett landstormens fältkök och en Röda kors-afdelning.

DEN Å FINNGRUNDET I BOTTNISKA VIKEN GRUNDSTÖTTE TYSKE ÅNGAREN "ENTRERIOS". Text å sid. 12. Am.-foto. O. Wærnmark, Hudiksvall.

Foto. Lindholm, Gbg.

BRANDPLATSEN FÖR DEN STORA ELDSVÄDAN I GÖTEBORG
därvid bl. a. Lifvmedelskommissionens mjöllager — ca 700 tons — förstördes. (Text å sid. 14.)

Foto: Bengt Stålvareparra

BAKOM rosenbuskarna i fönstret sträckte Elisabeth fram sitt bleka ansikte, rädd att bli sedd. Det passade sig inte med detta spejande och spejande nedåt den tomma, hvita, dammiga gatan. Så hade hon blifvit lärd som barn, och ehuru numera ingen fanns att komma med

tillrättavisningar, och lika litet, eiter all sannolikhet, någon fanns, som observerade henne, ja, kanske icke ens någon, som någonsin tänkte på henne, var hon likväl alltid lika försiktig och rädd.

Rädd. Slog en dörr igen, spratt hon till. Hördes nerifrån farstun en främmande röst, började hennes hjärta slå med fördubblad häftighet. Ögonblickligen inställde sig fantasierna: ogärningsmän, som kommo och hörde sig för, innan de — troligen nästa natt — ämnade utföra sitt dåd! När den främmande rösten dött bort, smög fröken Elisabeth sig ned för trappan, tungt lutad mot ledstänggen, och frågade andlöst flickan i köket hvad som stått på. Flickan ryckte på axlarna till svar och undrade bara öfver att fröken ännu inte lärt sig känna igen bagarens röst. Så var det hvar gång. Eller slaktaren, eller brefbäraren, till omväxling.

Fröken Elisabeth kunde då gå upp lugnad och återtaga sitt fina broderi vid fönstret med rosenbuskarna; men så voro fantasierna där igen: hvem vet, om inte flickan ljög, eller var i komplot med missdådarna?... Brefbäraren? Men där voro ju inga bref? Han stannar och pratar ändå, försäkrade flickan. Nej, där var ingen ro att få!

Sedan kriget bröt ut var det, egendomligt nog, som om det blifvit litet bättre. Många hade först flytt från staden, den långa tomma gatan hade varit liflig och myllrande. Till och med boskap dref man fram där. Mellan rosenbladen hade fröken Elisabeth girigt betraktat skådespelet. Men när grannarna kommo och frågade henne, om inte hon också ämnade ge sig i väg, rätade hon upp sig och gaf det beskedet, att en officers dotter skulle veta, om det kräddes, att dö på sin post.

Hennes post var nu bara det lilla vackra huset, som hon efter moderns död fortsatt att bebo ensam, men orden kommo likväl så stolta och för henne naturliga, att man inte gjorde några vidare öfvertalningsförsök. Endast en af väninnorna kastade fram:

- Men du är ung ännu...
- Öfver trettio, svarade Elisabeth afvisande.
- Det är ingen ålderdom... och du ser bra ut...

Då log Elisabeth svagt, ty det glädde henne. Men så bra såg hon ändå inte ut, replikerade hon, att det kunde innebära en fara — och det med gaf väninnan.

Fröken Elisabeth såg från fönstret med rosenbuskarna fienden tåga genom staden. Märkvärdigt, för dessa grå var hon icke det ringaste rädd! Hon hade låtit låsa porten till gatan, men sagt att om det befalldes, skulle man öppna och föra inkränkta direkt upp till henne själf. Två officerare inkvarterades i hennes hus. Hon bemötte dem med isande och tvungen höflighet, och när hon såg flickan i köket kokettera med en af deras soldater, afskedade hon ögonblickligen denna.

- Ingen bebländelse i mitt hus! sade hon.

Tio dagar därpå rymde fienden emellertid åter ut staden, och det gick fortare än man väntat. Fröken Elisabeths två officerare packade och voro

i väg inom en timma. Den ena af dem ville bjuda farväl Elisabeth vände honom ryggen. Då vredgades han och sade:

- Vi komma nog igen!
- Men hittills hade de icke kommit igen.

Så långt borta voro de ej, ty man hörde kanondundret som ett ständigt eko öfver den lilla staden, men de trupper, som nu emellanåt gingo förbi på fröken Elisabeths gata, en liten afdelning då och då, de voro vänner och landets försvarare. Stadens folk började våga sig hem igen, och allt skulle varit sig tämligen likt som förr, om inte ansiktena varit allvarligare, stegen lättare, brådskande, allt umgängeslif borta. Och när man träfades, talade man endast om ett och det samma: om hur länge det väl skulle kunna dröja, innan den slutliga segern var vår.

Till tröken Elisabeths hus kommo ej många. Familjen hade alltid, redan när de gamla lefde, varit exklusiv i sitt umgänge, och Elisabeth knöt inga nya band. Samma år modern dog, hade främmlingar köpt och flyttat in i det stora huset på andra sidan gatan; man hade gjort visit och träffats någon gång. Den nya familjen bestod af far och son, och de voro godt folk, förmögna och med ordentliga vanor. Sonen, som var en fyrtio års man, sysslade med uppfinningar, och hade inrättat ett laboratorium åt sig. Han hade icke kallats ut i kriget, och hvarken fadern eller han sållade sig till flyktingarna ur staden. Tvärtom, Elisabeth såg dem ofta under de tio bittra dagarna: de hade många främmande officerare i sitt stora hus och syntes ej undvika att umgås med dessa. Många ansågo ju också detta sätt vara det klokaste. Elisabeth klandrade ej och dömde icke. Hennes bleka ansikte spejade bakom rosenträden, försiktigt, försiktigt, men hon spejade icke eiter något klandervärdt, och hennes sinne var rent från farlig nyfikenhet: hon såg endast efter herr Francis, sonen i huset därborta.

Ibland kom han ut genom porten, tittade uppåt gatan och nedåt gatan, hvisslade på sin hund, syntes glädja sig åt sol och vackert väder. Elisabeth såg han ej. Hennes husfasad låg också åt norr, vette åt mörker och skugga. Men framför allt såg han väl ingenting, därför att han inte tänkte på Elisabeth. Hon förstod det nog, och hon blygdes öfver sitt spejande, spratt till vid minsta ljud, ständigt orolig, rädd, rädd — och kunde ändå inte afstå.

När fienden lämnat staden, tycktes herr Francis bli hvarken glad eller ledsen, icke allvarligare och icke lättare än förut. Han var sig fullkomligt lik: tittande hit och dit, hvisslande på sin hund, nöjd om vädret var klart, sannolikt upptagen af tusen tankar, hvilka icke i ringaste mån hade med kriget att göra. Ibland gick han ut, ibland kom han hem; det var allt hvad Elisabeth såg.

Men en dag hon satt i fönstret, en varm dag, solig, tyst och tom, så att hvart stygn genom sybågen blef tungt som bly, fick Elisabeth oväntadt se honom komma rätt öfver gatan, rätt mot hennes hus, rätt på porten. Hennes hjärta började slå som aldrig förut, hon hörde flickan därnere öppna, hörde rösterna, hans röst, hörde steg i trappan... Allt gick rundt. Och där stod han, sig lik, tittande sig kring i rummet, belåten, i jämvikt, artig, en smula fundersam.

- Nå, vi ha fått lugn i staden igen!
- Ja, svarade Elisabeth.
- Skönt vara fri dem!
- Ja, verkligen.

Och 'därpå' frågade han, om han icke för sina laborationer, hvilka han nu ämnade återupptaga, kunde få disponera den platta takterassen uppe på fröken Elisabeths hus. Det vore en tjänst, en ovärderlig tjänst, hon därigenom gjorde honom. Och inte sannt, förfrågade han sig, trappan di tupp gick direkt från vinden, han behöfde inte störa någon, det var han naturligtvis angelägen om, inte störa kanske inte ens möta någon?

Nej, det var precis som han tänkt sig, och mer än gärna stod fröken Elisabeth till tjänst med den obetydligheten, svarade hon.

Han satt kvar ännu en stund, konverserande och så utmärkt artig. Hans blickar ilögo som fjärlar i rummet och allting såg han. Hederslegionen, som Elisabeths far burit, porträttet af den gamle krigaren, hans värja och officersepåletter, allt pryddande väggen öfver soffan i fröken Elisabeths salong.

— Kära, vackra minnen... mumlade han med passande lägmålthet. Ni är bra ensam numera, fröken?

— Ja, hviskade Elisabeth.

— Om ni ville hedra min far och mig med besök...

— Tack, tack, sade hon, och när han rest sig, bockat och gått, satt hon länge förvirrad, tacksam och undrande, utan att röra sig från sin plats i länstolen. Det var en utomordentlig händelse i hennes enahanda lif, som ägt rum, och hon genomgick i minnet hvar detalj af besöket, medan fantasierna stormade in som aldrig förut, ljusa, hoppfulla, lyckliga. Dessa laboratorieexperiment på taket, betydde de väl i grunden annat än ett försök till närmande? Och så diskret, ängslig att störa, t. o. m. orolig att möta någon, han visat sig!

Redan samma dags afton kom herr Francis tillbaka. Han frågade inte nu efter fröken själf, och han afvisade tjänstfolkets erbjudanden om hjälp. Nästa dag var han där igen, och alltjämt ensam. Han stannade till kvällens inbrott och gick ej, förrän alla i huset gått till hvila, hvilket brukade ske vid 10-tiden. Natten var mörk och klar. Fröken Elisabeth hörde honom tassa utför trapporna, hon smög sig upp och såg genom fönstret en skugga glida öfver den tomma gatan, hörde porten till huset midt emot doft slå igen. Ett par minuter därpå tändes ljus i ett af husets rum: det var hans. Elisabeth stod kvar, oemotståndligt bunden. Hon såg fönstret till det belysta rummet öppnas och någon — *han!* — blicka ut i natten, upp mot himlen, undersökande liksom avvaktande. Det gick en tid, kanske länge, hon visste ej hur länge, så stängdes ändtligen åter fönstret därborta, ljuset släcktes, och allt blef tyst och natt igen. Elisabeth låg vaken och tänkte på honom, som sof i det nu mörka huset, honom, som hvilade efter välförrättadt värf, och efter att en stund ha unnat sig att njuta den svala luitens rogifvande bad som belöning därför.

Redan på morgonen kom han tillbaka. Tjänstfolket rapporterade, att han varit i friluftslaboratoriet innan någon af dem ännu var uppe, men endast en kort stund. Den dagen rägnade det och stormade och han visade sig inte mera. Men kvällen därpå, en stilla afton, hörde Elisabeth ånyo hans steg. Och så blef det: stormdagar var han borta, men vackra eller lugna dagar kom han fram mot kvällen, och gick ej förrän alla i huset gått till hvila. Och alltid var han då åter där i gryningen nästa morgon.

Obegripligt var hans görande liksom hans kommande och gående. Trädgårdsmästaren, som af

sin nyfikenhet drefs upp på taket en stormig eftermiddag, rapporterade, att han där ej funnit annat än en hög zinkbalja, samt några retorter o. d., som ej syntes varit använda på årtal, och en liten, låst, ej vidare tung kista. Utläggningarna i köket gifvo intet resultat.

Också fröken Elisabeth grubblade. Dagarna gingo i väntan och gissningar; mot aftonen steg nervositeten, så att allt arbete blef henne omöjligt. Ibland, någon gång, frågade *han* efter henne, kom in, var artig, uppmuntrande, uppmärksam, men utan ett ord, som gaf mer. Och nätterna var hennes sömn borta. I det tysta huset hörde hennes onaturligt skärpta hörsel hans lätta steg på taket. Långa långa stunder var han alldeles stilla, som om han inväntat en gifven tid, och så hörde hon honom smuga ner, hörde porten falla igen efter honom, hörde stegen på gatan, steg då upp, för hvar gång likadant — och spejade, spejade. Och så blef det: ljuset i rummet däröfver, gestalten i fönstret, spejande, spejande, också den, uppåt himlen, lyssnande, väntande... medan långt borta, som en aflägsen åska öfver slätten, hördes kanonernas dystra mullrande från stridslinjen.

En natt stod Elisabeth ej mera ut. Gåtan frätte hennes lif, feber brände henne. När allt blifvit stilla tvärsöfver gatan smög hon hon sig upp ur sin bädd, smög som en tjuv genom sitt eget hus, tassade i mörkret uppför trapporna och genom den skrämmande vinden. Upp till takterassen hade hon ej varit på årtal, knäna sviktade under henne, men hon gick vidare mot det fullständigt okända. Nattblåsten svepte plötsligt om hennes tinningar, och hon förstod däraf, mer än hon såg det, att hon var framme. Två eller tre trappsteg till bara...

Då blef hon varse, midt framför sig, ett sällsamt ljus.

I botten af en stor zinkbalja med höga kanter, midt på terrassen, stod en elektrisk lampa tänd.

Runt omkring baljan var allt mörker, och endast rätt upp kastade lampan sitt sken, ett icke vidare starkt sken, och helt säkert skönjbart på långt håll endast under förutsättning att det vore ensamt. Och i samma ögonblick fröken Elisabeth stannade inför denna reflektion, mindes hon det utfärdade förbudet för hela staden, mot att nattetid låta något som hälst lyse vara tändt utomhus...

En ljussignal alltså! Ett tecken!

Fröken Elisabeth tog sig med handen åt hjärtat. Af en så stark smärta hade det aldrig förut stungits. Ett litet stönande undslapp hennes läppar... Men likväl kände hon, att hon var lugn, fast och kall. Här gällde någonting. Med en darrande och dock beslutsam hand släckte hon lampan och läste, när hon åter gick ner, dörren till vinden bakom sig. Nyckeln tog hon med sig. I sitt rum klädde hon tyst och snabbt på sig och gick därpå ut ur huset.

Aldrig i sitt lif förut, aldrig har fröken Elisabeth stått ensam nattetid på en gata; aldrig har hon drömt om att hon, likt en äfventyrerska (ty så figurera i hennes inbillning nattens svärmskor!), skulle behöfva ila fram, tätt efter husväggarna, lyssnande efter förföljares steg, eller efter andra skrämmande varsel. Ett ögonblick står hon rådvill. Hennes stora mörka ögon söka sig till huset på andra sidan gatan. *Han* sover där! Han tror sig trygg, och hon, hon skyndar under tiden att förråda honom... förrädaren.

Åter den där olidliga smärtan genom hjärtat, åter det lilla stönandet öfver läpparna, Men lika beslutsam som när den släckte ljussignalen, lika beslutsamt fattar den darrande handen nu schalen

Forts. å sid. 16.

NORDISKA KOMPANIET INVIGER SITT NYUPPFÖRDA JÄTTE-ETABLISSEMENT VID, HAMNGATAN.
 1. DET NYA VARUHUSET PÅ INVIGNINGSDAGEN.
 2. KONUNGEN BESÖKER NORDISKA KOMPANIET, MOTTAGEN AF DESS CHEF, DIREKTÖR J. SACHS.

Nordiska Kompaniet har i dagarne inflyttat i sitt nya stora affärspalats i hörnet af Hamngatan och Regeringsgatan. Lördagen den 11 stängde kompaniet sina gamla affärskomplex vid Regeringsgatan och Stureplan och omedelbart därpå började inflyttningen i det nya affärshuset, hvilken tagit en tid af tio dagar. Det nya palatset, som är skandinaviens största affärskomplex och äfven kan i storlek mäta sig med de större magasinerna i världsmetropolerna är uppfördt efter ritningar af arkitekten Ferdinand Boberg och byggnadsentreprenör för detsamma har varit ing. Josef Norén. Byggnadsmaterialet är betong, järn och glas och fasaden är täckt med granit. Någon kostnadsiffra på det väldiga bygget är icke offentliggjord, men det anses att byggnaden jämte den ytterst dyra tomten skall draga en kostnad af omkring 8 mill.

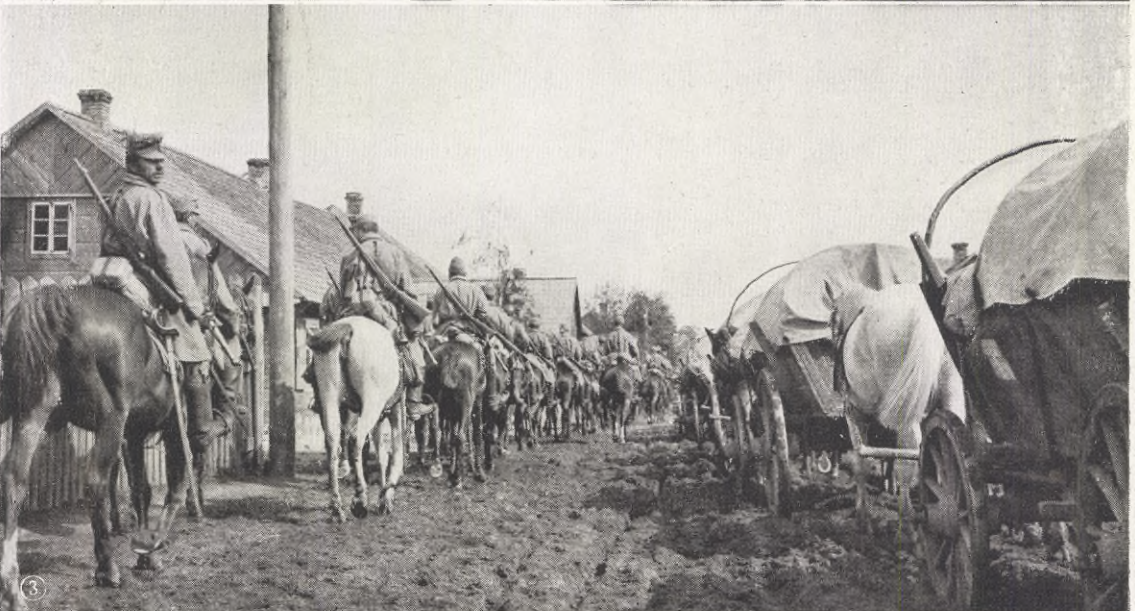
Utrymmet i detta nummer medgifver icke flera bilder, men återkomma vi i ett följande med interiörer från olika afdelningar af denna senaste fas i Stockholms storstadsprägel.

Pressfoto.

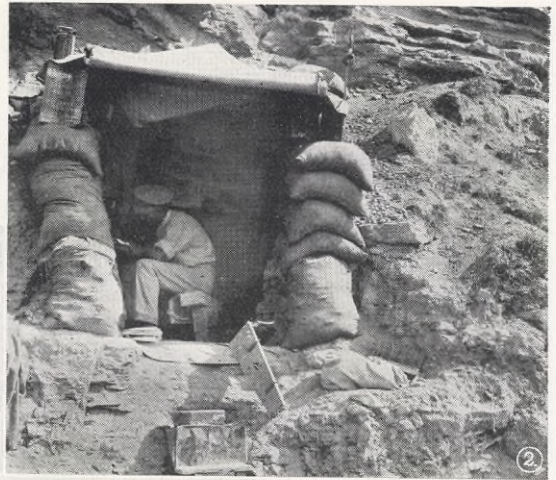
3. DEN SKÅDELYSTNA FOLKMÄNGDEN UTANFÖR.

Kliche: Bengt Sjöqvistparre

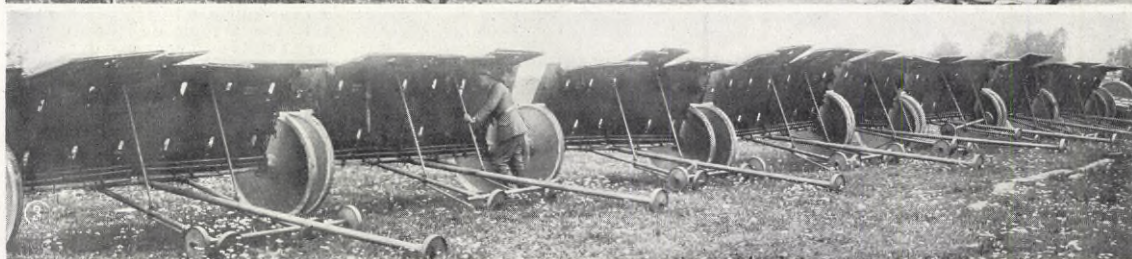
1. TYSKA TRUPPER I STRIDSZONEN VID RYSKA GRÄNSEN I ÖSTERRIKISKA GALIZIEN. Om dessa flodsträckor ha stått våldsamma strider. — 2. TYSKA TRUPPER PASSERA DEN RASERADE BRON ÖFVER EN LITEN FLOD I VOLHYNIEN. — 3. ÖSTERRIKISKA TRUPPER DRAGA CENOM EN RYSK BY VID DEN MÅNGOMTALDA FLODEN STYR. Observera beskaffenheten af de nästan ofarbara vägarna. — EFTER ORIGINALFOTOGRAFIER.

1. DEN VID ETREPILLY TILL MINNE AF SLAGET VID MARNE OCH DÅR STUPADE FRANSKA SOLDATER RESTA MINNESVÅRDEN INVIGES. *Delegerade från deputeradekammaren m. fl. nedlägga kransur.*
2. FRÅN KAMPEN OM DARDANELLERNA: *En engelsk soldat i skydd.*
3. VID ITALIENSKA FRONTEIN: *Italiensk infanterikolonn passerar en bro öfver Isonzo.*

EFTER ORIGINALFOTOGRAFIER.

Klubb: Kem. A.-B. Bengt Sjöström, Skåne-Öst.

1. DEN SPRÄNGDA JÄRNVÄGSBRON OCH I BAKGRUNDEN FÖRSTADEN TILL FÄSTNINGEN GRODNO. — 2. DET NYUPPFÖRDA FORTET HÖJDEN 202 I FÄSTNINGEN GRODNO, EFTER INTAGANDET AF TYSKARNE. Detta fort fanns icke ännu upptaget på kartan, och var föremål för våldsamt strid. — TRANSPORTABLA RYSKA PANSARSKYDD, tagna vid eröfringen af fästningen Kowno. EFTER ORIGINALFOTOGRAFIER.

Oras H. von Scheelvin, Nösund.
1. PLATSEN MED GÄNGGRIFTEN I LUNDEN,
FÖRE OLYCKAN.

att inom sitt fack hafva förvärfvat synnerligen gedigna kunskaper hade kand. E., då döden i förtid nådde honom, i det närmaste färdig sin doktorsafhandling om stenålderskulturen.

Text till bild å sid. 5.

Under den senaste tidens våldsamma stormar hafva ett flertal sjöolyckor inträffat vid våra kuster. Den tyske malmångaren "Entre-rio" strandade sålunda den 17 sept. utanför Öregrund och bröts i den höga sjön fullständigt sönder. Besättningen 37 man lyckades i ytterst medtaget tillstånd rädda sig i land.

2. DEN
FÖROLYC-
KADE
FORNFOR-
SKAREN
FIL. KAND.
G. W. EK-
MAN.

3. EFTER KATASTROFEN. Den stenhäll (X) af hulkken kand. Ekman krossades. Hr Ekmans varning till allmänheten för oförsiktighet, synes i botten af griften

STOCKHOLMS ENSKILDA BANKS NYBYGGNAD VID KUNGS-TRÄDGÅRDEN I STOCKHOLM.

Stockholms Enskilda Bank har i dagarne inflyttat i sitt nya palats vid Kungsträdgården, ett såväl till sitt yttre som inre märkligt byggnadsverk. Arkitekt har varit Ivar Tengbom och han anses med den nya byggnaden ha skänkt Stockholm ett nytt värdefullt arkitektoniskt konstverk. Fasaden betäckes af svartgrå granit från Gyllsboda i Skåne och är som förut omnämnt smydd med skulpturer af Carl Milles.

Den stora banksalen på 650 kvm. är klädd med jämtländsk kalksten, och här lägger man framför allt märke till, att man öfvergifvit det vanliga systemet med galler mellan publik och tjänstemän. I stället har bankdiskarne gjorts betydligt bredare. På ömse sidor om den ståtliga entrén ligga notariat- och fondafdelningarne, en trappa upp äro de jourhavande direktörernas mottagningsrum och två trappor upp den stora luxuöst inredda direktionsvåningen. Tre och fyra trappor upp äro inrymda bokförings- och arkivlokaler och i källarvåningen bankkvalfven.

Hertiginnan af Wrexe, vår hittillsvarande följetong, hvilken afbrutits med nr 52 för att bereda plats åt den nya svenska romanen, "De gamle herrarne", ämnar Red. icke desto mindre fullfölja. — Mot insändande af 13 kuponger — en kupong i hvarje häfte till årets slut — före den 7 januari 1916 tillsändes rekvisirenten hela återstående delen af följetongen gratis. — Utom den mer än fulla ersättning den efterföljande svenska följetongen i och för sig lemnar, är att bemärka att den återstående delen af den afbrutna följetongen motsvarar 3 gånger så många häften som kuponginförandet omfattar.

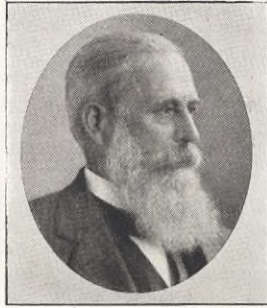
Redaktionen.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data å nästa sida.

J. M. SUNDÉN.
F. d. Professor. — Upsala.
85 år 5 Okt.*

J. K. WICKSTRÖM.
Öfverläkare. — Göteborg.
70 år 26 Sept.*

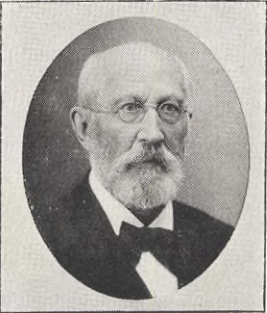
O. SILLÉN.
Nyttn. professor v. Stockholms
Handelshögskola.*

A. FÜRSTENBERG.
Prakt. läkare. — Stockholm.
50 år 3 Okt.*

C. F. RYDBERG.
Landsköpsmäklare. — Malmö.
80 år 18 Sept.*

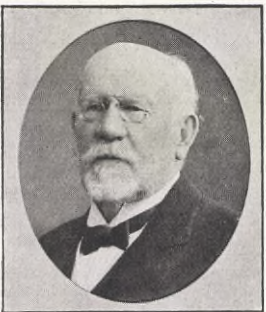
A. R. A. HAHR.
Länsagronom. — Västerås.
80 år 15 Sept.*

J. PERSSON.
Rådman. Bankdirektör. — Ystad.
65 år 24 Sept.*

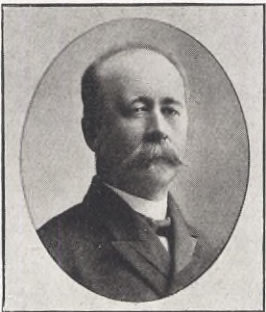
F. JANSON.
Musikdirektör. — Hernösand.
50 år 24 Sept.*

E. G. M. BÄCKSTRÖM.
F. d. Byråchef. — Stockholm.
70 år 20 Sept.*

E. A. GÜNTHER
Envoyé. — Köpenhamn.
65 år 28 Sept.*

M. A. H. HAMILTON.
Grefve. Godsegare. — Hedens-
berg. 60 år 29 Sept.*

A. S. THIEL.
Grosshandlande. — Stockholm.
55 år 30 Sept.*

C. A. F. BERNSTRÖM.
Boktryckare. — Stockholm.
70 år 25 Sept.*

V. J. KROOK.
Grosshandlande. — Varberg.
60 år 21 Sept.*

P. W. LYTH.
Direktör. — Stockholm.
50 år 13 Sept.*

G. WESTRELL.
Direktör. — Stockholm.
50 år 25 Sept.*

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data här nedan.

L. A. HEDIN †.
F. d. Kanslisekr. — Stockholm.
F. 32. † 23 Aug.

L. LUNDIUS †.
Kontrollör. — Helsingborg.
F. 44. † 20 Sept.*

G. FLODEN †.
Kyrkoh. Teol. o. jur. utr. d.r.
Lindberg. F. 47. † 18 Sept.*

A. N. ÖSTLIND †.
Pianofabrikant. — Stockholm.
F. 57. † 14 Sept.*

M. NISSEN †.
Fru. Inneh. Pensionat. — Helsingborg. F. 45. † 9 Sept.

K. G. BJÖRKMAN †.
Landtbrukare. — Löten.
F. 54. † 9 Sept.*

E. TODE †.
Kassör. — Göteborg.
F. 56. † 10 Sept.*

V. E. HERMELIN †.
Friherre. — Stockholm.
F. 68. † 17 Sept.

MAGNUS SUNDÉN. Stud.-ex. 47, fil. d.r. primus 54, doc. i lat. spr. v. Upsala univ. 58, lektor i s. ämne v. Upsala h. allm. lärov. 61, e. o. prof i klass. spr. v. s. univ. 79—96. Led. af lärov.-komm. 82—94, censor v. mog.-ex. 97—04. Stadsfullm. i Upsala under en följd af år. Inspektör vi arbet.-inst. 77—07.

KRISTIAN WICKSTRÖM. Stud.-ex. 66, med lic. 78, bitr. läk. v. Stockh. hosp. 78, v. Göteborgs hosp. 81, öfverläk. der sedan 83.

OSKAR SILLÉN. Efter ainsl. skol- o. hand-studier anst. v. Separator, prokurist v. filialen i Berlin; docent i handelsteknik v. Handelshögsk. i Stockholm 11, i dagarna utn. t. professor i s. ämne der. Sedan 11 konsulent v. Industriförb.

ARTHUR FÜRSTENBERG. Stud.-ex. 84, med. lic. 96, prakt. läkare i Stockholm sedan 99. Förstånd. f. sällsk. Barnavårds utbildn. anst. 02, läk. v. Drottninghuset 06, husläk. Sofiahemmet 07.

GUSTAF RYDBERG. Elev v. Akad. i. d. fria konst. 57—59, stud. i Düsseldorf, Paris m. fil. t. 75. Landskapsmålare m. företädesvis skånska motiv. K. målare. Led. Akad. i. d. fria konst.

ROBERT HAHR. Stud.-ex. 55, lärare o. förestånd. f. landtbr.-skolor. Länsagronom i Västml. län 65. Jourh. dir. i länets sparbank 09.

JOHANNES PERSSON. Affärsman i Ystad 67—72, i Tyskland 73—85, disp. i tobaksfabr. i Ystad 85—87, inneh. agenturaffär der sedan 88, vägmäst. sedan 94, verkst. dir. i Ljunns o. Herrstads hds sparbank; ordf. i fattigv.-styr. led. af hamnstyr. Rådman sedan 96.

FREDRIK JANSON. Ex. fr. Musik akad. 92, mus.-lär. v. h. allm. lärov. i Skara o. org. v. domk. der 92—99, domkyrkoorg. samt musiklär. v. h. allm. lärov. i Hernösand sedan 99. Ordf. i Sv. musiklär.-sällsk. 03—15, led. af centr.-styr. f. Sv. allm. org.-o. kant.-fören. sedan 02.

ELIMAR BAECKSTRÖM. Stud.-ex. 64, hoir.-ex. 68, v. hfd. 75, not. i gen.-poststyr. 79, tf. chef f. rev. byrå 95, tf. byråchef o. chef f. rev. byrå 1 96, ord. byråchef 02—13. Led. af statist. tabellkomm. 96—02, sekr. o. omb.-man i civilstat. pens.-inr. under många år. Led. af dir. o. omb.-man i sällsk. Pro patria. Ridd. C. XIII o.

ERNST GÜNTHER. Stud.-ex. 69, hoir.-ex. 75, v. hfd. 77, sekr. i Kommerskoll 86, kommerseråd o. byråchef 93, öfverdirektör o. chef f. Patent o. registr.-verket 04—06, tf. envoyé i Kristiania 05—06, envoyé o. gen.-konsul der 06—08, sv. underhandlare ang. hand- o. sjöf.-förbind. mellan Sverige o. Tyska riket 05, envoyé o. gen.-konsul i Köpenhamn sedan 08. Biografi o. helsid.-portr. årg. VI: 48.

ALEXANDER HAMILTON. Stud.-ex. 75, disp. f. Hedenbergs fideikom.-egend. i Vestml. län, numera inneh. af fideikom. Led. af hus-hällm.-sällsk. förvalt.-n.-utsk., ordf. i styr. f. länets sparbank, hästförsäkr.-bol., vestml. landtm. centralförening, v. ordf. styr. f. stat landtbr.-skola i Tomta, led. af skogsv.-styr. Led. af Riksd. A. K. 02, led. af F. K. sedan 06, led. af Landtbr.-akad.

ARTHUR THIEL. Grosshandlande i Stockholm. Led. af styr. i Tekniskolan i Stockholm sedan 08, led. af styr. i K. teaterns a-b operachef 07—08, v. ordf. i styr. f. a-b. Styrk. diskontobank, styr.-led. i Nord Kompaniet, Sv. Ostasiat komp. Separator, Allm. exportfören. m. fl. Kommissarie v. utställn. i Stockholm 97, gen.-kommissarie v. verdensutställn. i Paris 1900.

CARL BERNSTRÖM. Förest. f. K. L. Beckmans boktryckeri o. J. Beckmans bokförlag sedan 94. En af hufvudstadens mest betydande

yrkesutöfware inom sin branch. Stiftare o. styr. ordf. i Sv. Boktr.-fören. sjuk- o. begr.-kassa.

VICTOR KROOK. På sin tid grossh. i Varberg, sedan 10 kommiss. f. Hallands äng.-a.-b. Mångårig led. af drätselkamm. till 14, ordf. i hamnstyr. Led. af stadsfullmäktige, led. af dess beredn.-utsk., led. af fattigv.-styr., badhusstyr. o. teaterstyr.

LORENTZ LUNDIUS †. Vik. kontrollör v. Landskrona—Helsingborgs jernv. a-b. i Helsingborg 74, ordinarie sedan 75. Ordf. i Sv. ensk. jernv. kontr.-förb. 96, led. af styr. f. förstn. jernv. pens.-inr.

GUSTAF FLODEN †. Stud.-ex. 71, prestex. 73, prestv. s. ä. past.-ex. 80, kyrkoh. i Lindberg o. Torpa 94. Jur. utr. d.r. v. St. Stephens coll., Newyork 01, teol. d.r. v. Trinity coll. s. a.

ANDERS ÖSTLIND †. Startade orgelfabr. i Arvika 88, blef ene stift. o. deleg. i den numera mycket betydande orgel- o. pianofabr. firman Östlind & Almquist i Arvika 91, ombildad t. aktiebolag 06 med Ö. som chef. Lemnade firman 11 o. bildade då ny orgelfabrik där. Senare är bosatt i Stockholm som förestånd. f. a-b. Rälins piano- o. orgelfabr. i Ämäl filial. På sin tid, led. af Arvika komm.-fullm. o. komm.-nmd. Ordf. i handlv.-o. ind.-fören. styr.

KARL BJÖRKMAN †. Aig. fr. Ultuna landtbr.-inst. 76, arr. egend. Löten gård, i Ups. län. Nämndeman, ordf. i komm.-nmd, vägstyr. o. häst prem.-fören. Led. af skolråd, pens.-fören., fisk.-nmd m. m. Led. af Riksd. A. K. 1900—02.

ERNST TODE †. Egnade sig, efter afslutade skolstudier, åt affärsverksamhet o. var sedan bol. bildande kassör i Rederi a-b. Transatlantic.

Text till bild å sid. 5.

En förödande eldsvåda inträffade natten till den 20 sept. i Göteborg, hvarvid etr halft stadskvarter lades i aska. Det härjade området, beläget på Stampen mellan Gamla försörjningsinrättningen vid Drottningtorget och Akerigatan, var till större delen bebyggt med trähus, däraf en del bostadshus och för öfrigt magasin, stallar, skiul, verkstäder m. m. I den hopagyttrade massan af träbyggnader tog elden, som fann riklig näring i de stora upplagen af brännbara ämnen, tjära, oljor o. d., våldsamt fart, ytterligare ökad af den rådande starka blåsten. Släckningsarbetet, i hvilket ett 50-tal brandmän med 17 utlagda slangledningdar deltog, krön-tes efter hand med framgång och elden, som utbrutit kl. 1/2 på natten kunde vid 8-tiden på morgonen anses begränsad. Den af eldsvådan vållade materiella skadan är högst äsevärd med en sammanlagd förlustsumma af inomet en mill. kr. Bl. a. förstördes större delen af lifsmedelskommissionens i en af de härjade byggnaderna förvarade upplag på 7,000 säckar hvet-mjöl. — Någon klarhet rörande eldens uppkomst har icke kunnat vinnas.

Den nya årgång af H. 8 D. hvilken inledes med föreliggande häfte skänker — utöfver hvad den eljes har att gifva — som en första gåfva en ny svensk originalroman af rang.

På tidningarnes följetongsafdelning är man ju i regel van att mötas af utländska författares alster. Dessa arbeta en, förträffliga måhända i sig själfva, måste dock alltid för en svensk läsekrets te sig i viss mån främmande och, djupt sedt, lämna den oberörd. Det är främlingar vi föras samman med, främlingar icke allenast till nationalitet utan äfven till sinnelag, åsikter och sedvänjor, och hvilkas öden därför icke kunna ingifva det deltagande, som endast känslan af samhörighet förmår väcka. En roman af en svensk författare och med ett svenskt motiv träder på ett helt annat sätt oss personligen nära, talar till oss med frändskapsens röst och vinner oss, starkare, oemotståndligare i samma mån verket är konstnärligt fullödigt. Om detta påstående är sant, och eftertanken säger, att så måste vara fallet, är det en gåfva af högsta värde vi med den nu påbörjade följetongsromanen "De gamle herrarne" gifva våra läsare. Det bögt skattade författaremärket Mari Mihi borgar därför, och som en ytterligare bekräftelse gäller författarens uttalande, att han betraktar arbetet som "sitt lifsverk", det starkaste framhåfvande af ett alsters värde, som dess skapare kan göra.

MARI MIHI,

(Bergmästare G. Lindqvist, Mariefred.)
Författare till romanen "De Gamle Herrarne",
hvilken kommer att såsom följetong inflyta i
H. 8 D. och inledes med detta nummer.
Biografi och helsidesportr. årg. XVI: 52.

"De gamle herrarne", hvars handling spelar på några af vårt lands äldsta af romantik omspunna herresäten, är närmast en svenskhetens apoteos, denna gamla svenskhet, hvilken med sina rötter djupt nere i fädernsjorden som sina ädla kännemärken räknar den ansvars-kännande kärleken till den ärida marken, den stora manligheten, det fria oförfärdade sinnelaget, bottenärligheten, hjälpsamheten och ridderligheten. Öfver skillringen falla äfven skuggor i rättvist mått, skuggor dock som icke fläcka karaktären; det glada himmelstormande vanvetet, den slösande sorglösheten, det kraftstjälande tungsinnet.

Och mot dessa gamla resar ställes den nya anstormande tiden med de nya männen, männen utan tradition och utan fäste i fädernsjorden, för hvilka den svenska marken har värde endast i den mån dess skogar och berg kunna förvandlas till guld, dess åkrar och ångar lukrativt kunna styckas upp till egnahemskolonier, männen med det kalla hjärtat och den beräkande hjärnan, för hvilka panningförvärfvet står som lifvets enda mening.

Det är en roman af högsta konstnärlighet, som, utan att snudda vid något som kan få namn af tendens, dock verkar som ett lystringsrop, inför hvilket man, gripen i sitt innersta, tvingas att stanna för att väga det gamla förkastade mot det nya som tiden för fram.

VÄRLDSKRIGET.

Krigsändelserna i öster under veckan 19—25 september inleddes med *Vilnas* och de kringliggande starka ryska ställningarnes *eröfrande af general Eichhorns armé*. Under hela veckan har en liflig militär verksamhet med ofabrutna strider utvecklats på hela östfronten; men medan ingen nämnvärd förskjutning af stridslinjen ägt rum på ilygelafsnitten i norr och i söder, ha operationerna på krigsskådeplatsen mellan Dünaburg och Pinsk varit desto rörligare. Den omfattningsmanövern i stor stil mot den ryska centern, som igångsattes i och med tyskarnes plötsliga och snabba *offensiv mellan Dünaburg och Vilna* och som snart ledde till ryssarnes bråskande återtag från Vilnalinjen, har utvecklat sig vidare, kanhända dock icke med fullt så dramatisk verkan som väntats, enär i stort sedt hittills ryssarne lyckats draga sig ur den farliga omfångningen. Den ryska fronten har böjts i en vinkel, hvars knä är att söka sydost om Vilna. Medan venstra flygeln af Eichhorns angripande armé svängt upp ända till närheten af Molodetschno på banan till Minsk, har centrum ryckt an mot staden *Oshmjana*, hvarifrån tyskarne hvarje dag haft att rapportera heta strider. För ryssarne har det framför allt gällt att bända tillbaka det tyska omfattningsförsöket från norr, och starka krafter ha däri för insatts särskildt i trakten af *Smorgon* och vid floden *Vilija*. Den tyska vänstra flygeln synes här omsider ha blifvit häjdad, säkerligen dock endast för kort tid.

Söder om Oshmjana har den tyska fronten arbetat sig fram till en linje öster om *Subotniki*, som i fortsättningen söderut berör staden *Novogrodok*. Ännu längre mot söder tränger *Mackensen* fram genom morasen norr om Pinsk efter att trupperna öfvergått *Oginskikanalen*. Striderna ha här koncentrerats till området öster och nordost om *Logishin*.

De militära fackmännens omdömen, huruvida ryssarne skola kunna genomföra reträtten, utfåla fömligen olika, om och alla äro eniga uti att framhålla uppgiftens kolossala risk.

Medan centralmakternas härar på det irådgavande centrala afsnittet marscherat österut med en anmärkningsvärd snabbhet, som under veckan genomsnittligt torde ha förflyttat frontlinjen 35—60 km. öster om ställningarne i slutet af föregående vecka, har som sagt situationen i norr (Riga—Dünaburg) och i söder (Volhynien, Galizien), varit stationär, allt under det mycket våldsamma strider utkämpats. I norr uppbjuda tyskarna alla krafter för, att äntligen komma åt *Riga*, i söder ha ryssarne riktat en kraftig offensiv mot de österrikiska ställningarne i trakten af *Luzk* och vid *Styr*, hvarvid de haft att anteckna lokala framgångar.

På den *serbiska gränsen* har tyskt artilleri börjat samverka med det österrikiska. Med all säkerhet försiggår samtidigt en koncentration af tyska trupper vid Donau. Allt flera tecken tyda på att *centralmakterna nu ämna gemensamt söka forcera Serbien*, sedan man försäkrat sig om *Bulgariens medverkan*, för att på denna väg komma turkarne till hjälp.

På den *västra krigsskådeplatsen* har ställningskriget haft sin vanliga gång med artilleri- och minstrider på skilda delar af fronten. Aktiviteten har i det hela varit mycket liflig och som det synes stadd i tilltagande.

Från den *italienska krigsskådeplatsen* förljudes fortfarande ingen förändring af vikt. Icke heller vid *Dardanellerna* har situationen omskapats vare sig af turkar eller allierade.

Från luftkriget är att anteckna bl. a. en *fransk flygraid mot Stuttgart*.

Rörande *sjökriget* har endast inträffat att tyskarne ansett sig böra utlägga ett *minfält i södra Öresund* för att hindra passage af engelska undervattensbåtar, af hvilka med all säkerhet redan åtskilliga befinna sig i Östersjön. För öfrigt ha engelsmännen omlagt *minbältena i Themsenmyningen*, hvilket var anledningen till att sjöarten på London under några dagar afstannade.

ANNA OSCÅR

Foto. Hamngriet, Stockholm. F. 75. † D. 19 SEPT. Klöds: Bengt Skjerveparre.
EN AF K. TEATERNS YPPERSTA KRAFTER OCH EN AF VÅRT LANDS MEST POPULÄRA, YNGRE SÅNGERSKOR.

Operasångerskan fru Anna Oscår har efter en längre tids sjukdom den 19 sept. aflidit i Stockholm, 40 år gammal.

Det timade dödsfallet, som inom vårt lands musikintresserade kretsar väckt allmän sorg och djupt beklagande, innebär för K. teatern, till hvars mest värderade krafter den bortgångna räknas, en stor och svärersättlig förlust.

Anna Oscår, hvars flicknamn var Thylin, debuterade på K. teatern hösten 1891 som Papagena i "Trollflöjten" samt påföljande år som Anna i "Värmlänningarne". Under åren 1892-93 tillhörde hon August Lindbergs sällskap vid Stora teatern i Göteborg men återvände påföljande år till Stockholm, där hon var engagerad hos Aug. Warberg vid Vasateatern. Efter en ny lyckosam debut vann hon 1896 fast engagement vid K. teatern och var sedan lifvet ut, med endast en kort tids afbrott för en turné i Amerika, knuten till denna scen.

Af naturen utrustad med en vacker och fullig sopran lyckades den unga sångerskan efter ett intresserat och outtröttligt arbete nå en allt större fullkomning inom sin konst och tillvann sig genom sin stämmas välljud, sin liffulla och intelligenta framställning den musikintresserade allmänhetens varmaste sympatier. Bland den rad af skiftande sceniska gestalter hon tolkat kunna nämnas Anna i "Friskyften", Susanna i "Figaros bröllop", Nemea i "Konung för en dag", Rosina i "Barberaren", Elisabeth i "Tannhäuser" Zerlina i "Fra Diavolo" m. fl. Fru Oscår, som år 1903 mottog utmärkelsen Litteris et artibus, invaldes år 1908 till ledamot af Musikaliska akademien.

Den bortgångna var sedan 1907 gift med operasångaren Martin Oscår.

Den kände författaren och förre teaterchefen, bruksägaren Knut Michaelson afled den 24 sept. i sitt hem i huvudstaden.

Den bortgångne, som var född 1841, fick i arf mottaga betydande jordegendomar och ägnade sig äfven efter afslutade universitetsstudier åt deras förvaltning, ehuru hans intresse egentligen icke var inriktadt åt detta håll utan med de starkaste band var knutet till teatern. Bredvid sin verksamhet som disponent vid Schebo bruk fann Michaelson dock tid äfven för sina teaterintressen, för hvilka han sökte utlösning i sceniskt skriftställarskap. Efter att hafva skrivit åtskilliga smärre teaterpjäser sökte han större uppgifter och utbildade en del helaftonstycken, hvilka genom sin spirituella

INNEHÅLL. Statsminister Hj. Hammarskiöld (biografi och helsidesporträtt). — Prins Carl inspekterar invalidtransporterna. — Anna Oscår †. — Knut Michaelson †. — Nordiska kompaniets nybyggnad. — Barnens dag i Sto-kholm. — Världskriget. — Eilder till svenska och utländska dagshändelser. — Veckans porträttgalleri. — "Förrådaren". Af MARJA Stjernstedt.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af källan förbjudes vid laga påföljd.
För Berättelser och Historietter gäller oivillkorligt förbud.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI, GÖTEBORG.

KNUT MICHAELSON

Foto. Jäger, Sthlm. F. 41. † D. 24 SEPT. Klöds: Bengt Skjerveparre.
K. DRAMATISKA TEATERNS FÖRRE CHEF, BETYDANDE DRAMATISK FÖRFATTARE.

dialog, sitt goda humör och sina skarpt utmärklade karaktärer vunno betydande framgång. Som hans bäst arbeten kunna nämnas "Ett ungarlshem", "Skanda en i natt" och "Unga greffen". — År 1907 kallades Michaelson till chef för Dramatiska teatern, på hvilken post han kvarstod under tre år, hvarefter han under några år var meddirektör vid Intima teatern.

Forts. fr. sid. 7.

och sveper den tätare om fröken Elisabeths kropp. Klockan är två på natten, och hon skall gå till myndighetspersonernas dörrar och väcka upp dessa mäktige och säga till dem:

— En judas var ibland oss.

Knåna svikta, men hon ilar framåt — utan att se den väliga fågel, byggd af människohand, som högt öfver hennes huvud just nn kretsar efter rof — efter tre små ljusprickar, bildande en triangel, och slutande inom sig stadens stora dyrbara krut verk!

Två af ljusprickarne har man upptäckt i den svarta natten, men den tredje är borta. Fågeln, aeroplanet, kretsar sökande omkring och vänder slutligen med oförrättadt ärende. Högt därborta i luften svärja två uniformsklädda män öfver försumligheten hos väl instruerade hemliga medhjälpare.

Och när staden vaknar till lif i daggroningen, är gatan, den tomma, tysta gatan till fröken Elisabeths vackra lilla hus och dess grannar, afspärrad af polis, och rykten gå stormhöga, och bland dem alla detta, hvilket ingen dementerar, att fröken Elisabeth själf ligger som en död och kan mottaga hvarken nyfikna eller vänner, eller ens dem, som vilja lyckönska henne till hennes mod och rådighet.